

ЗАВДАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Шишкалова Н.Ю. *(Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна)*

На сьогодні в суспільстві має місце різкий поділ і навіть протиставлення гуманітарної і технічної сфер діяльності, мислення і освіти. Система освіти розділена на дві слабо взаємодіючі частини: гуманітарну і технічну. Усереднений підхід до особистості, валовий випуск "інженерної продукції", незатребуваність десятиліттями інтелекту, таланту, моральності, професіоналізму привели до девальвації моральних цінностей, зниження інтелекту суспільства, падіння престижу високоосвіченої людини. Це падіння матеріалізувалося в кількості дворників і продавців з університетською освітою, як правило, особистостей неординарних.

Внаслідок мілітаризації суспільства, економіки та освіти сформувалося технократичне уявлення про соціальну роль фахівців. Слід зазначити, що в середовищі науково-технічної інтелігенції панує технократичний, прагматичний стиль мислення, який "вбирають" в себе студенти з самого початку навчання у вузі. Тому вони відносяться до вивчення гуманітарних дисциплін як до чогось другорядного, виявляючи іноді відвертий нігілізм. Саме розрив технічної і гуманітарної підготовки привів до збіднення гуманітарного змісту навчально-виховного процесу, зниження творчого і культурного рівня фахівців, економічного та правового нігілізму, а в кінцевому рахунку - до зниження потенціалу науки і виробництва. Приходить розуміння того, що неправомірне поширення на сферу освіти ринкових форм діяльності, ігнорування специфічної природи освітнього процесу можуть призвести до втрати найбільш вразливих складових суспільного багатства - науково-методичного досвіду і традицій творчої діяльності.

Вуз покликаний підготувати фахівця, здатного до постійного саморозвитку, самовдосконалення, і чим багатше буде його натура, тим яскравіше вона проявиться в професійній діяльності. Якщо це завдання не буде вирішено, то є перспектива індустріального, могутнього, але бездушного і бездуховного суспільства.

Гуманізація освіти, в основі якої лежить особистісно-орієнтоване розвивальне навчання, нерозривно пов'язане з вихованням, є тим всеосяжним процесом, який, пронизуючи всі сторони життя студента, буде сприяти гармонійному розвитку його особистості. Також формування системного

мислення, єдиного бачення світу без поділу на "технарів" і "гуманітаріїв" вимагає зустрічного руху і зближення сторін. Технічну діяльність необхідно гуманізувати. Але і гуманітаріям слід зробити кроки в бік освоєння загальнолюдських цінностей, накопичених в науково-технічній сфері.

Стрімкий розвиток сучасних технологій супроводжується глобальною екологічною і енергетичною кризою. Тому пріоритетом повинна стати екологізація виробництва, жорсткі екологічні стандарти, використання безвідходних і маловідходних технологій, комплексне використання природної сировини і її заміна синтетичною; У перехідний період підвищується роль особистості, активізуються процеси гуманізації суспільства як гаранта його виживання в умовах кризи індустріальної цивілізації. Все це повинно відобразитися на формуванні пріоритетних напрямків і ціннісних орієнтацій вищої професійної освіти.

Сутність понять "гуманізація" і "гуманітаризація". Під гуманізацією освіти розуміється процес створення умов для самореалізації, самовизначення особистості студента в просторі сучасної культури, створення в вузі гуманітарної сфери, що сприяє розкриттю творчого потенціалу особистості, формування глобального ноосферного мислення, ціннісних орієнтацій і моральних якостей з подальшою їх актуалізацією в професійній і громадській діяльності.

Гуманітаризація освіти, особливо технічної, передбачає розширення переліку гуманітарних дисциплін, поглиблення інтеграції їх змісту для отримання системного знання. Зазвичай, говорячи про гуманітаризацію інженерної освіти, мають на увазі тільки збільшення частки гуманітарних дисциплін в навчальних планах вузу. При цьому пропонують студентам різні мистецтвознавчі та інші гуманітарні дисципліни, що рідко буває безпосередньо пов'язано з майбутньою діяльністю інженера. Але це так звана "зовнішня гуманітаризація". Вуз покликаний підготувати фахівця, здатного до постійного саморозвитку, самовдосконалення, і чим багатше буде його натура, тим яскравіше вона проявиться в професійній діяльності.

На закінчення вважаю за доцільне уточнити ціннісні пріоритети виховної складової освіти, що в рівній мірі стосуються викладачів і студентів: орієнтованість особистості на загальнолюдські гуманістичні цінності; демократизм і толерантність; поєднання космізму і національної ідеї; розкриття креативних здібностей особистості; регіональний аспект виховання, спрямований на формування потреб реалізувати свій творчий потенціал в "облаштуванні" стійкого і безпечного розвитку суспільства.

